

Severen, het huis van de Van Guliks

Marco Huysmans

'Terug in Nederland, streken wij neer in een oude villa, 'Severen' geheten, in het dorpje Beek bij Nijmegen. Ik kreeg de torenkamer, vanwaar ik op heldere dagen over de grens heen Duitsland kon zien.

Vader en moeder hadden altijd hun laatste jaren aan het landleven willen wijden, en 'Severen', met zijn uitgestrekte landerijen aan de rand van het bos, was daarvoor ideaal. Vader hield een rijpaard, honden, kippen en een menigte andere dieren. Moeder zorgde voor de bloementuin. Vaders oosterse kunstverzameling werd in de grote salon ondergebracht.' (Een man van drie levens, p. 23)

Vermoeden

Ik heb enkele jaren in Nijmegen gewoond. Mijn favoriete wandelgebied was de heuvelachtige en bosrijke omgeving van Beek. Het mag dus geen verbazing wekken dat ik op een gegeven moment het plan opvatte om het ouderlijk huis van Robert van Gulik te zoeken.

In de zomer van 2003 bezocht ik het gemeentehuis van Beek om te vragen of zij misschien konden zeggen waar het huis Severen stond of gestaan had. Ik werd zeer vriendelijk geholpen, maar men kon niet meer dan een vermoeden uitspreken. De naam was verloren

gegaan, maar men vermoedde dat het huis er nog zou staan.

Rondkijkend in de aangeduide omgeving was er eigenlijk maar één serieuze kandidaat: een prachtig huis, gelegen tegen een helling, midden in het groen. Ik maakte zo goed en zo kwaad als het ging van grote afstand een aantal foto's.

Stoute schoenen

Ik stuurde een paar foto's naar Thomas van Gulik, in de hoop dat hij uitsluitsel zou kunnen geven. Helaas was zijn oordeel niet eenduidig: het zou Severen kunnen zijn, maar hij kon het niet 100% zeker zeggen. En toen wist ik het even niet meer.

Vorige zomer nam ik deel aan een seminar in hotel 't Spijker in Beek. Omdat ik een uurtje over had tussen de laatste voordracht en het diner, besloot ik nog eens te gaan kijken naar het vermoedelijke Severen. Het lag er prachtig bij in de zonneschijn. En in een opwelling besloot ik de stoute schoenen aan te trekken en aan te bellen.

Kopje

Van aanbellen kwam echter niet veel want de deur stond open. De bewoners stonden namelijk op het punt een eenvoudig doch voedzaam maal te nuttigen in de tuin. Desondanks ontvingen ze me buitengewoon gastvrij. Ik werd uitgenodigd erbij te komen zitten en te vertellen over mijn vermoedens.

Al vrij snel werd duidelijk dat ik het bij het rechte eind had gehad: dit was inderdaad Severen! De bewoners wisten van de Van Guliks maar hadden zich nooit gerealiseerd dat Robert van Gulik een bekende schrijver was. Ze waren zeer geïnteresseerd in hem en zijn werken. Hoe meer ik erover vertelde, hoe meer informatie er ook van hun kant kwam over de vroegere bewoners van het huis en over de historie van het huis en de omgeving. Eén detail

高
羅
佩

RECHTERTIE.NL

trok bijzonder mijn aandacht: een vroegere bewoner had een militair uniform achtergelaten. Roberts vader was officier in het KNIL. Zou het...?

Maar dat moest tot een volgende keer wachten. Gelukkig waren de bewoners zo vriendelijk mij uit te nodigen om nog een keer langs te komen, maar dan met camera.

Schilderij

Tijdens mijn eerste bezoek vertelden de huidige bewoners van het ouderlijk huis van Robert van Gulik dat er een schilderij van het huis bestaat, geschilderd in het begin van de twintigste eeuw.

Ze wisten ook waar het zich bevond. Het was namelijk gekocht door de eigenaar van hotel-restaurant 't Spijker te Beek, die zeer geïnteresseerd is in de lokale geschiedenis. Het zou enige tijd in het restaurant hebben gehangen. Of het daar nu nog hing, wisten ze niet; ze hadden het zelf nog nooit gezien.

Zoals gezegd was ik in Beek vanwege een seminar in... 't Spijker! Toen ik daar terugkeerde voor het diner, was mijn eerste vraag natuurlijk: waar hangt dat schilderij? Wie

schetst mijn verbazing toen bleek dat ik er die middag tijdens de lunch pal onder gezeten had!

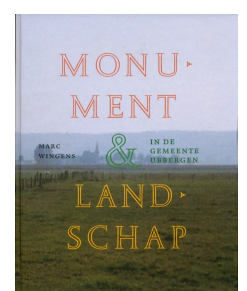
Het is een prachtig vierluik met een vergezicht over Beek en het achtergelegen Duitsland. Er zijn slechts enkele gebouwen op te zien, maar Severen domineert trots het meest rechtse deel van het vierluik.

Monument

Severen is gebouwd in 1898 door de bekende Nijmeegse architect Derk Semelink (1855–1899, zie foto) in de bouwstijl Nieuwe Kunst (Jugendstil). Voor een beschrijving citeer ik uit het lijvige boekwerk Monument & Landschap van Mark Wingens, uitgegeven door de Stichting tot Behoud van Monument en Landschap in de gemeente Ubbergen (ISBN 909017463X):

Severen ligt hoog tegen de westelijke flank van de Sterrenberg [...]. Het pand op samengestelde grondslag is twee bouwlagen hoog met een kapverdieping onder overstekende zadel- en schilddaken. Het dak heeft als bijzondere kenmerken in motief gelegde rode en donkere pannen [...], keramische en zinken pironnen op de daklijnhoeken, een toren en een klokkenstoel. De gevelvelden worden onderbroken door een gemetselde plint, sierbanden van rode verblendsteen,

siermetselwerk en met hout beschoten topgevels. Op de begane grond zijn de gevelopeningen segmentboogvormig; op de verdieping worden zij recht afgesloten door hankammen. In beide bouwlagen zijn de geboorte- en sluitstenen van natuursteen. Tegen de linkerzijgevel bevindt zich een jongere aanbouw met lessenaarsdak. [...]

Volgens de huidige bewoners heeft vader Van Gulik het huis gekocht van de eerste bewoner, een gewezen gouverneur van Nederlands-Indië. Dat klinkt aannemelijk, want hij was militair arts in het KNIL.

Torenkamer

'Ook vertelde Robert graag het sterke verhaal dat door het beoefenen van de bokssport zijn kaken zo krachtig waren geworden dat bij het trekken van een kies niet hij maar de tandarts van uitputting flauw was gevallen. In zijn torenkamer op 'Severen' had Robert allerlei turntoestellen om aan te oefenen.' (Een man van drie levens, p. 23)

Geschenken

Mijn tweede bezoek, nu met de camera in de aanslag, vond plaats op een zonovergoten dag in juni. Ik was natuurlijk erg benieuwd naar de "torenkamer" die Roberts domein was geweest in zijn jeugd; en naar het uniform dat al in het eerste deel van deze serie genoemd is.

Weer was de ontvangst zeer vriendelijk. Ik had enkele geschenken meegebracht die in goede aarde vielen: een exemplaar van Een man van drie levens met een overzicht van de plaatsen waar Severen genoemd werd, en het boekenweekgeschenk van 1964, Vier vingers. Na de koffie werd ik uitgebreid rondgeleid door huis en tuin en mocht ik foto's maken naar hartelust.

Hoogtepunt

Maar het letterlijke en figuurlijke hoogtepunt was toch wel de tocht de trappen op naar de zolder. Het eerste wat de aandacht trok was een grote gietijzeren badkuip.

Vervolgens toverde mijn gastheer vanachter de badkuip een luik te voorschijn. Volgens hem was dat het laatste overblijfsel van de luiken die origineel op het huis hadden gezeten; een groot verschil met de blauwe luiken die er nu op zitten.

Daarna werd ik naar de torenkamer geleid. Die was erg klein: er stond een bed en niet veel meer. We kunnen de biografie dus als volgt corrigeren:

In de zolder bij zijn torenkamer op 'Severen'
...

Ik denk dat de hele zolder zijn territorium was. Dat moet fantastisch geweest zijn: een zee van ruimte, allerlei hoeken en gaten, alle kans om zijn fantasie de vrije loop te laten. En het uitzicht... werkelijk adembenemend.

Insigne

Het militaire uniform had de tand des tijds uitstekend doorstaan. Het zag er zo goed uit dat ik begon te twijfelen: was dit wel oud genoeg om het uniform van Van Guliks vader te zijn?

De twee sterren op het uniform zeiden me niet zoveel, maar toen ik het insigne nader bestudeerde, verdwenen mijn twijfels als sneeuw voor de zon. Het was een aesculaap, het universele symbool van de geneeskunde. Van Gulik sr. werkte bij de Medische Dienst van het KNIL. Dat kan geen toeval zijn.

Dingen die voorbijgaan

Maar alles gaat voorbij. De biografie vermeldt over het jaar 1953 het volgende (p. 214):

En het ouderlijk huis 'Severen' in Beek bij Nijmegen, waar Robert en later ook Shihfang zoveel gelukkige uren hadden doorgebracht, was nu niet meer hetzelfde thuis, ook al bleef oom Piet er nog wonen.

En toch gaat alles ook door, want Severen is nog steeds hetzelfde gelukkige thuis, hoewel voor andere bewoners.